

El Consell Valencià de Cooperació Internacional al Desenvolupament reunit el 17 de juny de 2020, acorda la següent declaració institucional front a la crisi produïda per la COVID-19.

“Forjant un futur comú, de la crisi s'ix cooperant”

El passat 11 de març, l'Organització Mundial de la Salut declarà oficialment el coronavirus SARS-CoV-2, responsable de la malaltia COVID-19, com una pandèmia, que s'ha estès a més d'un centenar de països. Una de les majors preocupacions que ens suscita és que el coronavirus SARS-CoV-2 s'estén a gran velocitat, per la qual cosa la prioritat ha sigut prendre mesures per a frenar la seua propagació. En aquest sentit, l'avanç de la crisi de la COVID-19 amenaça de castigar desproporcionadament als països més empobrits, no sols en forma de crisi sanitària a curt termini sinó també a llarg termini, a través dels efectes socioeconòmics que es prolongaran durant mesos i anys.

En el seu discurs d'obertura de la roda de premsa de l'esmentat 11 de març, el Director general de l'OMS va manifestar referint-se a la pandèmia que no és només una crisi de salut pública, és una crisi que afectarà a tots els sectors, i per aquesta raó tots els sectors i totes les persones han de prendre part en la lluita i que tots els països han de trobar un delicat equilibri entre la protecció de la salut, la minimització dels trastorns socials i econòmics, i el respecte dels drets humans. Segons les últimes dades de l'OMS, el coronavirus SARS-CoV-2 ja ha infectat a més de 7,92 milions de persones en 195 països o territoris de tot el planeta i ha provocat més de 434.000 defuncions.

El context sociopolític i cultural de cadascun dels països influeix de manera decisiva en la propagació del virus entre la població. Factors com les infraestructures sanitàries, la fortalesa del sistema sanitari nacional, la disponibilitat de recursos mèdics sanitaris, les condicions d'habitabilitat de la població i els costums socioculturals, determinen la capacitat de prevenció així com la capacitat de resposta de la població enfront de la pandèmia, així com en la velocitat de transmissió del coronavirus SARS-CoV-2.

A més dels comentats anteriorment, altres factors resulten determinants en la capacitat d'afrontació de la pandèmia. La càrrega prèvia de malaltia preexistent entre la població, la situació nutricional i sanitària general o el marc de protecció soci econòmic, són factors que poden comportar variacions en les dades d'anàlisis derivades de la crisi de la COVID-19. En aquest marc, la rapidesa del nivell de transmissió entre països difereix enormement.

D'altra banda, alguns països d'Amèrica, Àfrica i Orient Mitjà presenten múltiples factors afegits de vulnerabilitat que poden agreujar l'evolució de la propagació del virus i la capacitat de resposta de cada sistema sanitari, de serveis socials i de protecció social. Contextos en els quals s'anaven afrontant crisis humanitàries cròniques, amb sistemes sociopolítics i sanitaris molt afeblits, en els quals la població s'enfronta a conflictes armats que s'han cronificat al llarg del temps, generant desplaçaments interns de població, on existeixen assentaments de persones desplaçades i refugiades i zones caracteritzades per la superpoblació, protagonitzen alguns dels grans reptes als quals ens enfrontem amb aquesta pandèmia.

Localitzacions en les quals les mateixes necessitats humanitàries bàsiques es veuen agreujades pel risc d'una ràpida propagació del virus, que pot veure's accelerada a causa de les condicions d'amuntegament de població i escassetat de mitjans higiènics sanitaris bàsics, dificultant l'aplicació de les mesures fonamentals de prevenció, higiene i distanciament social. Així mateix, tant la UE com l'ONU, estan advertint als governs de l'augment de la violència contra les dones i la població infantil, víctimes ocultes d'aquesta pandèmia que han d'afrontar altres riscos afegits com l'explotació, la violència i les situacions d'abús de tota mena.

En l'allocució d'obertura de la roda de premsa sobre la COVID-19 celebrada el 4 de maig de 2020, el Director General de l'OMS manifestà que el món té ara l'oportunitat d'unir-se no sols per a enfrontar-se a una amenaça comuna, sinó per a forjar un futur comú: un futur en el qual totes les persones gaudisquen del dret al grau màxim de salut que es puga aconseguir i també dels productes que permeten exercir aqueix dret i garantir la salut per a tots.

Per això considerem essencial per a tots els agents de la cooperació continuar apostant per una política pública de Cooperació Internacional per al Desenvolupament, amb més de 30 anys d'història, mantenint els compromisos pressupostaris i els acords signats en 2019, perquè la solidaritat internacional és una responsabilitat compartida imprescindible per a superar la crisi, tant en l'àmbit local com global i garantir el futur del planeta.

L'estat d'emergència en què vivim ens pot portar a centrar els nostres esforços en el més urgent i immediat: l'emergència a curt termini en els àmbits de salut, recuperació econòmica, protecció social, etc. però la gravetat de la situació ens obliga a prioritzar també aspectes a mitjà i llarg termini, com la revaloració dels béns públics globals, garantint una sanitat pública i uns serveis socials de qualitat, blindant drets com l'habitatge i l'educació pública de qualitat, les conseqüències del canvi climàtic, les causes de les grans migracions i de milions de persones refugiades, etc., on la perspectiva multinivell és clau per a gestionar-los.

La pandèmia ha demostrat que la salut, l'economia i el medi ambient estan interrelacionats, per això advoquem perquè les mesures per a l'eixida de la crisi afronten de manera decidida els problemes associats a la crisi ambiental, la preservació de la biodiversitat i des de l'acompanyament que fem a diversos pobles originaris, respectant la seua diversitat cultural i ètnica, protegint el patrimoni cultural dels pobles indígenes i la defensa dels drets d'aquests pobles sobre els seus territoris i els seus recursos naturals, apostem per aprendre de la seua comprensió, relació i respecte a l'entorn natural. I a més que la protecció als més vulnerables no oblide a les persones i famílies migrants o desplaçades i que la justícia distributiva contra la fam i la pobresa mundial siga reconeguda com un bé públic universal.

La crisi del coronavirus està canviant molts dels nostres hàbits: l'organització del treball, el disseny de l'espai domèstic i públic, el sistema d'ensenyament, els mitjans i hàbits de transport locals i internacionals, etc. Les tecnologies digitals i de la informació tenen un rol central en aquestes transformacions i per això hem de garantir la seua accessibilitat i bon ús per a totes les persones; aplicar la innovació tecnològica per a resoldre problemes, així com invertir més en ciència i investigació; millorar les estratègies per a la democratització del coneixement i la reducció de les bretxes, també la digital.

Aprendre experimentant i generant aprenentatges del realitzat; aprenent de les persones, dels col·lectius, però també de la naturalesa; enfortint els centres d'estudi i investigació en matèria de cooperació i desenvolupament; així com promovent aliances que faciliten la transferència de coneixements i els avanços de la ciència per al desenvolupament, posant la ciència, la investigació i les tecnologies digitals al servei del bé comú.

Aquest context de crisi global requereix una renovada estratègia d'Educació per al Desenvolupament i la sensibilització per a potenciar la formació d'una ciutadania amb capacitat crítica, que mira a l'entorn amb un enfocament d'interdependència i de corresponsabilitat en els problemes mundials, que ens afecten a totes les persones; i per a garantir la transparència, l'accés a la informació, l'anàlisi de les dades, sabent desvelar i fent front a les informacions falses, els prejudicis, els discursos d'odi i el racisme, així com fent propostes de comunicació pròpies, en les quals la ciutadania siga protagonista fent costat a les organitzacions i comunitats locals, així com a les organitzacions del moviment indíge-

na, als països empobrits i mitjançant la localització augmentar el sentit de comunitat i de confiança mútua, apostant per l'enfortiment tècnic i institucional de les institucions locals i regionals, l'adaptació als sabers i maneres de fer pròpies, el desenvolupament d'entorns productius sostenibles, segurs i resilients o el suport a propostes ciutadanes locals.

Aprofitem el procés de reconstrucció post-COVID-19 com una nova oportunitat per a revisar les nostres polítiques econòmiques, socials, educatives, culturals, urbanes, etc. des de la centralitat de les persones, els drets humans, els límits ecològics i ateses les generacions futures perquè la coherència de polítiques per al desenvolupament és ara més necessària que mai.

L'Administració ha de jugar un paper tractor impulsant nous hàbits, des de la contractació pública, els requisits per a accedir a subvencions, promovent la reforma dels instruments de la cooperació internacional amb mesures adaptades a la complexa realitat, impulsant un marc que permeta respondre amb agilitat i flexibilitat a les situacions excepcionals en les quals ens trobem i aquelles que es vagen generant i renovant la nostra aposta per la localització de l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible.

Unim esforços per a impulsar l'elaboració del V Pla Director de la Cooperació Valenciana en clau de Drets, defensem els drets humans, perquè existeix la preocupació que en aquesta crisi es normalitzen i aprofundisquen accions de control, repressió i persecució. Per això, continuem apostant per la protecció de les persones, organitzacions, comunitats i xarxes defensores de drets humans a escala internacional, per a garantir-los espais de vida i treball més segurs, així com per l'enfortiment de la democràcia i la participació, la llibertat d'expressió i de mitjans de comunicació, impulsant l'enfocament de gènere, l'apoderament de les dones i evitar reculades en l'exercici dels seus drets perquè encara que la resposta a la pandèmia ha posat en relleu l'aportació fonamental de les dones, i s'ha valorat positivament l'afrontament de la crisi dels països amb lideratges femenins, la crisi també té afectacions específiques per a les dones, a causa de l'increment de la violència de gènere en contextos de confinament, la major dificultat d'accés al mercat laboral, etc. El reforç de les polítiques de gènere, la transversalització en totes les polítiques i accions, i l'apoderament de les dones i la defensa dels seus drets continuarà sent una prioritat per a la cooperació internacional per al desenvolupament.

Apostem per generar aliances entre actors diversos, l'objectiu de “no deixar a ningú arrere” de l'Agenda 2030 requereix el compromís, col·laboració i coordinació de tots els actors, especialment de les comunitats i socis amb els quals treballem: organismes multilaterals, Administració general de l'Estat, governs autonòmics i locals, societat civil organitzada, sector acadèmic, agents de l'economia, de l'economia social i sindicals més representatius i ciutadania, etc. Amb l'enfortiment de capacitats, l'articulació entre actors, la coordinació i la complementarietat d'especialitats i sabers, i l'impuls de xarxes globals amb aterratge local, treballant de manera col·laborativa amb objectius comuns clars i compartits, impulsant aliances i espais de col·laboració i corresponsabilitat horitzontal per a la generació de capacitats i continuar impulsant un sistema just, sostenible i enfocat en els drets de les persones i el benestar del planeta i fem una crida a la ciutadania valenciana a comprometre's amb les polítiques públiques amb les ONGD i amb la resta de les iniciatives que promouen els agents de la cooperació valenciana, per a continuar treballant juntes ara que és més necessari que mai donar una resposta integral a les conseqüències de la pandèmia global, contribuint a garantir un present i un futur sense deixar ningú arrere.

Perquè de la crisi s'ix cooperant!